

HUIS VAN DE VLAAMSE FILM

Bischoffsheimlaan 38 | 1000 Brussel | Belgium

T +32 2 226 0630 | info@vaf.be | vaf.be

RPR Brussel Ondernemingsnr. 0475.795.886

ING BE68 3630 5415 4534

VISIENOTA

Ter begeleiding van het nieuwe Deelreglement van de afdeling Publiek

5 juli 2022

BELEIDSKADER PUBLIEK

De afdeling Publiek maakt binnen het Filmfonds van het VAF de verbinding tussen de filmmaker en het publiek. Waar Creatie zich focust op de Vlaamse maker en zijn film, spitst Publiek zich toe op de publiekservaring en -beleving van en rond film. De aandacht gaat daarbij specifiek naar een Vlaams en internationaal filmaanbod, dat getuigt van een hoge mate van diversiteit, kwaliteit en creativiteit. Publiek ondersteunt daartoe organisaties en initiatieven, die inzetten op de vertoning en spreiding van en de educatie en reflectie over filmcultuur. Ze bieden een artistieke, culturele en/of maatschappelijke meerwaarde, functioneren naast de reguliere commerciële exploitatie en vragen ondersteuning omwille van hun inhoudelijke en economische kwetsbaarheid.

Om het huidige ecosysteem rond filmcultuur zowel te verduurzamen als een nieuwe dynamiek te geven, werkt Publiek vandaag een vereenvoudigd en geactualiseerd subsidiebeleid uit ter vervanging van het reglement uit 2015 en de structuur die toen werd uitgewerkt. Deze vernieuwingsoperatie gaat meteen ook gepaard met een nieuwe naam voor de afdeling, nl. Publiek i.p.v. Publiekswerking, een naam die de lading beter moet dekken.

Het nieuwe reglement, dat vanaf 2023 in voege treedt, vertrekt van meerjarige en projectmatige ondersteuningsmogelijkheden voor organisaties en initiatieven, die actief zijn binnen 3 specifieke functies nl. 'tonen & toeleiden', 'spreiden en verdelen' en 'ontplooiën en reflecteren'. Rond deze drie functies werken vandaag zowel algemene als thematische filmfestivals; arthousebioscopen, gespecialiseerde of thematische vertoners en andere culturele vertoners; organisaties die een filmeducatief aanbod ontwikkelen; reflectieve organisaties, waaronder ook filmtijdschriften; alsook organisaties die filmcultuur verspreiden en distribueren. Samen bieden ze een rijkgeschakeerd aanbod van allerlei genres, niches, thema's, herkomsten, stijlen en methodieken rond de kwaliteitsfilm aan, waarmee ze het audiovisuele landschap verbreden en versterken.

Een belangrijke doelstelling van dit nieuwe beleidskader is de uitbouw van een optimale voedingsbodem voor de verdieping van de publiekservaring, de verwerving van de nodige competenties op het vlak van film en cultuur en de ontwikkeling van nieuw talent, en dit al vanaf jonge leeftijd. Samen met de ondersteunde organisaties wil het VAF zich in de komende jaren nog meer dan voorheen inzetten om het filmpubliek groter, diverser, filmwijzer, avontuurlijker en kritischer te maken en dit niet alleen in een beperkt aantal stedelijke centra, maar overal in Vlaanderen het hele jaar door.

BELEIDSPRIORITEITEN

Ter ondersteuning van bovenstaande ambitie en in lijn met de beheersovereenkomst van het VAF/Filmfonds 2022-2025, worden 5 beleidsprioriteiten geformuleerd, die in voege treden vanaf 2023 en alvast gelden tot en met 2027. Met deze aandachtspunten wil het VAF inspelen op een aantal specifieke noden en uitdagingen voor het landschap en daar een meerwaarde mogelijk maken. De beleidsprioriteiten maken deel uit van de beoordelingscriteria maar zijn ook het voorwerp van enkele bijkomende stimulansmaatregelen, die worden ontwikkeld in aanvulling op de meerjarige en projectmatige steun.

1. Publieksverhoging, -verbreding en -verdieping

De toenemende digitalisering, het snel veranderende kijkgedrag en de demografische realiteit vormen grote uitdagingen voor publieksorganisaties. Film is laagdrempelig en in die zin een uitstekende hefboom, die ingezet kan worden om de cultuurparticipatie van alle sociale lagen en generaties te verhogen, te verbreden en te verdiepen. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar zowel de jonge generatie, wat het publiek van morgen is, als naar moeilijk te bereiken doelgroepen en kansengroepen. Van alle ondersteunde organisaties en initiatieven wordt dan ook verwacht dat ze hierin een rol spelen en inzetten op de toeleiding van hun publiek en van specifieke doelgroepen via publiekswerking, -werving en -verbreding.

Eén van de grootste uitdagingen voor publieksorganisaties vandaag is dat hun publiek een afspiegeling is van de (super-) diverse samenleving en dat ook het aanbod en de interne werking van de organisatie die diversiteit weerspiegelt. Bij steunaanvragen gaat het VAF na op welke manier de aanvraag ruimte biedt voor inclusie, vanuit de overtuiging dat een plaats geven aan inclusie de werking of het project juist rijker en betekenisvoller maakt. Inclusie staat voor een open en respectvolle cultuur die je als organisatie of maatschappij wil creëren, waarbij iedereen zichzelf kan zijn ongeacht gender, etnisch-culturele achtergrond, religie, seksuele voorkeur, lichamelijke of mentale beperking, socio-economische klasse, opleiding en leeftijd. In zo'n cultuur staat het bieden van gelijke toegang en kansen voorop en is er geen plaats voor discriminatie of onverdraagzaamheid. Met een Actieplan Inclusie zal het VAF vanaf 2022 inclusie ook verder stimuleren en hierrond sensibiliseren via inspiratie- en informatiesessies en opleidingen.

Om film echt te kunnen beleven en ervaren, is de inzet op de ontwikkeling van culturele, kritische en creatieve vaardigheden meer dan ooit noodzakelijk, en dit al van jongs af aan. Sinds de coronacrisis is de toevloed aan audiovisuele content alleen nog maar toegenomen. Film wordt ook steeds vaker geframed als louter ontspanning en entertainment, waardoor de artistieke, culturele en maatschappelijke waarde van film secundair lijkt te worden. Filmeducatie komt ook maar zijdelings aan bod in het onderwijs, als onderdeel van mediawijsheid en beeldgeletterdheid. Het riskeert daar geïnstrumentaliseerd te worden, als een manier om content te illustreren. De inzet op een filmwijs aanbod, dat gepresenteerd wordt aan een publiek of ontwikkeld wordt voor en met een publiek, is daarom een bijzonder aandachtspunt. Filmwijsheid krijgt in het nieuwe reglement dan ook een plaats in de drie functies. Van festivals en vertoners die inzetten op filmvertoning, wordt verwacht dat ze tegelijkertijd ook werken aan de toeleiding van hun publiek via omkaderende activiteiten, die educatief of reflectief kunnen zijn. Om iedereen de kans te geven om film te kunnen lezen, ondersteunt het VAF ook de bovenlokale spreiding van filmwijsheid. Organisaties die zelf een aanbod, dienst of methodiek ontwikkelen rond filmeducatie en -reflectie kunnen tenslotte specifiek inzetten op de functie 'Ontplooien & reflecteren' als hun kernactiviteit.

2. Regionale spreiding

In vergelijking met de buurlanden oogt de arthousesector in Vlaanderen behoorlijk klein. Na jarenlange stagnatie lijken de stadsbioscopen echter een inhaalbeweging te hebben ingezet. Vlaanderen telt vandaag 8 bioscopen met een focus op de arthousefilm. De huidige arthouses zijn gevestigd in 6 centrumsteden en leveren daar een belangrijke bijdrage aan een gezond en levendig stadswaerfel. Ze verankeren filmcultuur op een organische manier in de leefwereld van de stadsbewoner en -bezoeker, door in te zetten op een gevarieerd en kwalitatief filmaanbod. Op korte termijn zal het aantal arthouses in Vlaanderen verder

evolueren naar 11, met 2 nieuwe arthouses op komst in Hasselt en Turnhout en de verdere uitbouw van een arthousewerking in Aalst.

Wie zich nog dieper wil onderdompelen in filmcultuur kan in de steden terecht bij een aantal gespecialiseerde of thematische culturele vertoners. Daarnaast spelen ook de filmfestivals een belangrijke rol in de presentatie van film aan een publiek, maar ook zij concentreren zich hoofdzakelijk in de centrumsteden. Op het vlak van geografische spreiding vullen meerdere cultuurcentra dan weer de witte vlekken op. Ze ontwikkelden, hierin aangemoedigd door het VAF, de voorbije decennia een cultureel filmvertoningsbeleid en zetten hier en daar succesvol in op maandelijkse, tweewekelijkse of wekelijkse vertoningen.

Bijkomende inspanningen zijn echter nodig om alle Vlamingen de mogelijkheid te geven om binnen hun lokale omgeving te participeren aan filmcultuur. Het beperkte aantal schermen vernauwt immers ook de diversiteit van het aanbod, aangezien de afzetmogelijkheid van distributeurs voor de kwaliteitsfilm in Vlaanderen vandaag klein is. Het VAF zet daarom via verschillende strategieën in op meer schermen in Vlaanderen voor de kwaliteitsfilm. Ter ondersteuning van het vertonersveld en de spreiding van het culturele filmaanbod komen zowel festivals, culturele vertoners, buurtcinema's als arthouses in aanmerking voor een *meerjarige of projectmatige subsidie*. Met het oog op een grotere regionale spreiding kunnen ook cultuurcentra en andere (lokale) actoren, die vertoning en filmwijsheid op de voorgrond plaatsen in een bovenlokaal initiatief, projectmatig ondersteund worden. Met de *Springplankpremie* wil het VAF culturele vertoners, waaronder ook cultuurcentra, specifiek aanmoedigen om hun filmwerking uit te breiden, ook voor nieuwe doelgroepen. Met zijn jaarlijks onderzoek naar filmvertoningen in cultuurcentra en filmclubs blijft het VAF ook in de toekomst het veld monitoren en stimuleren op die plekken waar nog groeipotentieel is.

Een meer structurele aanpak rond culturele vertoning en een grotere spreiding ervan in Vlaanderen is binnen de huidige enveloppe van het VAF helaas niet mogelijk. De financiële ondersteuning voor vertoningsplekken is vandaag dan ook eerder beperkt. Bij arthouses spitst zich dat bovendien toe op een ondersteuning voor een verrijkte programmatie, naast de reguliere bioscoopexploitatie. Met zijn impulsbeleid stimuleert het VAF echter ook verschillende andere spelers (kunstencentra, culturele centra, reguliere bioscopen, ...) om hierin een rol op te nemen.

3. Zichtbaarheid van de Vlaamse auteursfilm

Met haast 1.000 filmreleases per jaar (cijfers 2019) in België is het dringen voor een plaats op het bioscoopscherm. Zeker in het commerciële circuit geldt het recht van de sterkste. Commerciële producties met een groot budget en dito promotiecampagne halen het van de kleinere, kwetsbare films. De Vlaamse films, en zeker ook die films die door het VAF gesteund worden, horen vooral in deze laatste categorie thuis.

Dat deze films onvoldoende de kans krijgen om ook door een publiek ontdekt te worden, is een uitdaging waarop het VAF via verschillende strategieën een antwoord op wil formuleren. Het VAF spoort producenten al langer aan om ook voldoende in te zetten op promotie en beoordeelt indieners op hun vertonings- en marketingplan. In overleg met de Vlaamse overheid breidde het VAF zijn taken in 2022 ook formeel uit naar binnenlandse promotie: een succesvolle release op de thuismarkt creëert niet alleen meer zichtbaarheid op lokaal vlak maar biedt ook meer kansen voor een internationale carrière. Ook de afdeling Publiek levert inspanningen om de Vlaamse auteursfilm een optimale kans te bieden om door een publiek ontdekt te worden. Daarvoor werd in 2017 de stimulansmaatregel *Steun aan vertoning van de Vlaamse Auteursfilm* uitgerold.

Het VAF wil de aanpak rond de Vlaamse film nu nog verder doortrekken naar de publieksorganisaties. Aan hen wordt al langer gevraagd om -naar gelang het eigen profiel van de werking- in te zetten op een divers aanbod van niches, genres, stijlen, thema's en herkomst, en dit niet enkel beperkt tot lange fictiefilm, maar tot alle vormen van cultureel waardevolle filmcreatie: kortfilm, documentaire, animatie en Filmlab. In die diversiteit mag ook de Vlaamse auteursfilm zeker niet ontbreken. Om deze ambitie te realiseren vragen we de door het VAF ondersteunde organisaties en initiatieven om ook hun bijdrage te leveren aan de zichtbaarheid van de Vlaamse auteursfilm, als onderdeel van de diversiteit van hun aanbod.

4. Samenwerking

Het VAF heeft oog voor het bijzonder rijke landschap van filmcultuur in Vlaanderen. Het kiest ervoor om het ondersteuningsbeleid te spreiden over de vertoning en spreiding van en educatie en reflectie rond filmcultuur, omdat deze vier domeinen naadloos in elkaar haken en elkaar versterken en aanvullen. In dit ecosysteem heeft elk organisatietype een rol te spelen.

Festivals bieden niet alleen een blik op een nieuw of weinig vertoond filmaanbod, dat in een evenementiële context aan een breed publiek wordt gepresenteerd. Ze fungeren ook als belangrijke knooppunten voor de audiovisuele industrie en zetten naast vertoning ook in op talentontwikkeling, reflectie, educatie en ontmoeting. Ze werken samen met multi- en cityplexen, arthouses, culturele vertoners en cultuurcentra voor hun eigen werking of voor de decentralisatie van het festivalgebeuren naar andere plekken.

Arthousebioscopen en *gespecialiseerde vertoners* spelen dan weer een belangrijke rol in de carrière van een film, vanaf de release tot lang daarna. Ze huisvesten ook festivals, bieden schoolvoorstellingen aan, werken voor hun programmatie samen met tal van culturele verenigingen en voor hun omkaderende activiteiten met educatieve organisaties of filmtijdschriften.

Distributeurs zijn de tussenpersonen van festivals en vertoners. Binnen deze filmcultuurcontext richten zij zich vooral op commercieel minder evidente titels en niches en garanderen zij zo ook de diversiteit van het aanbod.

Filmtijdschriften omkaderen dat aanbod in druk of online, maar zorgen ook voor inleidingen op festivals of bieden vertoners thematische programmaspecials aan.

Filmeducatieve organisaties ontwikkelen een aanbod voor kinderen, jongeren of volwassenen en ze doen dat zowel voor het eigen publiek, als voor het publiek van festivals en andere vertonersplekken.

Dit ecosysteem rond filmcultuur wordt gedragen door organisaties van heel uiteenlopende grootte, reikwijdte, missies en werkmodellen maar ze zijn wel complementair aan elkaar. Het VAF wil de verdere bloei van dit ecosysteem ondersteunen, maar is daarbij selectief want houdt de gezondheid van het landschap voor ogen. Om het veld duurzaam te versterken is verdere inhoudelijke en organisatorische samenwerking dan ook aangewezen. Samenwerking leidt immers tot inhoudelijke kruisbestuivingen of maakt de uitwisseling van expertise mogelijk, naast mogelijke efficiëntiewinst. Van alle ondersteunde organisaties en initiatieven wordt dan ook verwacht dat ze hun eigen sterktes verbinden met die van partners, en dit zowel binnen als over de grenzen van het eigen domein heen.

5. Innovatie

De snel veranderende samenleving brengt tal van maatschappelijke en sectorale ontwikkelingen met zich mee. COVID-19 heeft de uitdagingen nog scherper gesteld. De coronacrisis bracht immers een versnelde digitalisering van onze maatschappij teweeg en beïnvloedde in hoog tempo de evoluties rond online kijken. Bezorgdheden over publieksverlies, wijzigingen in het window-systeem of de exclusieve online beschikbaarheid van bepaalde titels spelen al langer bij bioscopen maar zijn vandaag nog acuter geworden. Anderzijds lijkt het digitale verhaal er toch eerder één te zijn van een aanvulling op de fysieke filmbeleving, die een bioscoop- of festivalbezoek niet kan vervangen maar ze wel degelijk kan versterken en uitbreiden. Nieuwe platformen, ook voor auteursfilms en meer experimentele films, doken de voorbije jaren op en vulden daarmee niet alleen tekorten op in een commerciële streamingmarkt maar brachten ook nieuwe - weliswaar aanvullende- verdienmodellen.

Toch eiste de crisis heel wat veerkracht en flexibiliteit van de sector, zowel bij het veelvuldig schakelen naar nieuwe situaties als bij het bedenken van creatieve oplossingen voor alternatieve publieksbelevingen. Op korte tijd ontwikkelden zich tal van vernieuwende praktijken. Heel wat publieksorganisaties experimenteerden met de digitale ontsluiting van hun aanbod, werkten aan nieuwe ideeën voor publieksbenadering, bereikten onverwacht nieuwe doelgroepen of doorliepen interne reflectietrajecten rond duurzaamheid, solidariteit of inclusie. Om al deze experimenten en nieuwe ideeën nog verder te toetsen aan het publiek, aan de eigen werking en aan andere actoren in het veld, wil het VAF de ondersteunde publieksorganisaties via een *Innovatiepremie* tijd, ruimte en ondersteuning bieden om verdere stappen te kunnen zetten in hun vernieuwende praktijken. Innovatie kan immers een antwoord bieden op de vele

hedendaagse uitdagingen rond digitalisering, globalisering en klimaatverandering of ze zelfs omvormen naar opportuniteiten, die een impact kunnen hebben op het hele veld. In die zin is innovatie cruciaal om te overleven in een wereld die continu evolueert.

Innovatie gaat hier echter veel breder dan alleen maar technologische vernieuwing. Onder innovatie verstaan we bijvoorbeeld ook de exploratie van nieuwe werkmodellen en bedrijfs- en databeheer, nieuwe vormen van programmatie en het betrekken van nieuwe publieken, andere invullingen van infrastructuur/ruimte, de vernieuwing van het aanbod of de methodiek, nieuwe benaderingen rond publieksontwikkeling en cultuurparticipatie etc. Het innovatieproces focust zich m.a.w. op een specifieke uitdaging en heeft als uiteindelijke doel een nieuw en innovatief antwoord voor ogen. Hoe dat antwoord duurzaam te implementeren, in zowel de eigen organisatie als in het aanbod en de relatie met het publiek, vormt de uitdaging.

WAT PUBLIEK NIET STEUNT

Met het oog op een gezond landschap hanteert de afdeling Publiek specifieke doelstellingen, voorwaarden en criteria, die bepalen of een werking of project al dan niet in aanmerking komt voor ondersteuning. Niet alle initiatieven die zich aanbieden, kunnen echter gesteund worden. Het VAF gaat hierin selectief te werk. Vooreerst richt de ondersteuning vanuit Publiek zich uitsluitend tot initiatieven voor kwaliteitsvolle en kwetsbare domeinen, die niet binnen de courante marktlogica functioneren en dus buiten de reguliere commerciële exploitatie van film vallen. Deze basisvoorwaarde geldt voor alle initiatieven binnen de 3 functies, dus zowel op het vlak van vertoning, van verdeling als van initiatieven rond filmeducatie en filmreflectie.

Binnen dat kader maakt het VAF echter keuzes: met het oog op een evenwichtig landschap steunt het enkel initiatieven die nog niet of maar beperkt worden opgenomen door andere ondersteunde initiatieven. Zo worden de beschikbare middelen gerichter ingezet i.p.v. ze te versnipperen over meerdere gelijkaardige initiatieven. De focus gaat daarbij naar initiatieven, die een directe en fysieke publieksbeleving voor ogen hebben, waarbij een digitale of hybride aanpak echter waardevolle in- en aanvullingen levert voor omkadering, reflectie en educatie rond filmcultuur. Filminitiatieven die uitsluitend online beleefd kunnen worden, passen enkel in het subsidiebeleid van VAF/Publiek indien ze een waardevol segment rond filmcultuur kunnen toevoegen, dat elders niet of onvoldoende aanbod komt. Publiek kan tenslotte ook geen projecten ondersteunen i.h.k.v. het onderwijs, die zich toespitsen op uitsluitend een (semi-) professioneel publiek, noch projecten rond filmproductie door (semi-) professionele of amateur filmmakers, tenzij het project ontwikkeld wordt in het kader van een filmeducatief traject.